

Spring vibes: een top tien van sierkersen!

Sierkersen zijn prachtigste voorbodes van de lente. Gezien de moderne manier van aanplanten in stedelijk gebied – in goede groeiplaatsen met grote boomspiegels – zijn sierkersen tegenwoordig niet alleen geschikt voor landschappelijke toepassing, maar ook voor de openbare ruimte. De bomen kunnen als hoogstam worden toegepast, maar door hun beperkte grootte ook als meerstammige. Een enkele cv is zelfs verkrijgbaar als meerstammige boom.

Auteur: Karlijn Raats

Marko Mouwen

Boomkwekerij Ebben eert het voorjaar in vakblad Boomzorg met een *Prunus*-selectie

Ziekten in *Prunus*

De familie waartoe sierkersen behoren, de *Rosacea*, kent een aantal ziektes en is extra gevoelig voor virussen en bacteriën bij snoei in voor- en najaar. Mouwen: 'We vermelden enkele belangrijke ziekten, maar in onze kwekerij heb ik zelden een ziekte bij *Prunus* waargenomen. Algemeen bekend is dat *Prunus automnalis* wat gevoelig voor bloesemmonilia kan zijn. Er zijn nog een paar ziekten die bij *Prunus* voorkomen, zoals hagelschotziekte, loodglans en bacteriekanker, maar bij de meeste ziekten bij *Prunus* wordt vooral geredeneerd vanuit de fruitteelt. Opgelet: als een kers is doodgegaan, is het belangrijk om aan bodemuitwisseling te doen als je er een nieuwe kers wilt neerzetten. Er kan geen nieuwe kers in dezelfde grond worden geplant.'

De zogeheten bloesemmonilia, ook wel tak- en bloesemsterfte genoemd (*Monilia laxa* en *Monilia fructigena*), is een schimmelziekte die schade kan toebrengen aan (sier)kersen. Jonge bloesems verdrogen en later sterven er takken af (ze breken niet af). Ziekteverspreiding kan plaatsvinden door bestuivende bijen, of door het snoeien van aangetaste *Prunus* en daarna gezonde *Prunus* zonder de snoeischaar te ontsmetten in bleekwater. *Pseudomonas syringae* is een bacterieziekte die onder meer bij (sier)kersen wordt aangetroffen. Via snoeiwonden en vorstscheuren dringt de bacterie binnen. Vooral bij vruchtkersens kan als secundaire aantasting gomziekte toeslaan; vocht uit de snijwonden droogt dan in tot bruin gom.

Prunus yedoensis

1. *Prunus yedoensis*

Marko Mouwen, werkzaam bij Boomkwekerij Ebben: 'Deze is enorm populair, bij onze kwekerij is het de nummer 1. Het is een kruising tussen *Prunus subhirtella* en *Prunus lannesiana*. De Nederlandse benaming van deze sierkers is yoshinokers. Hij komt van oorsprong uit Japan en kan uiteindelijk tussen de 5 en 12 m hoog worden. Dit is een van mijn favorieten, omdat hij veel bevroren wordt door bijen. De soort is ontwikkeld in het voormalige dorpje Somei, onderdeel van de wijk Toshima in Tokio. Hierdoor is deze soort het symbool van zowel de wijk Toshima als van de stad Tokio. De Koreanen noemen hem de koningskers. In 1902 is de soort geïntroduceerd in Europa en Noord-Amerika. De mooie van *Prunus yedoensis* is dat hij enkelvoudig bloeit. Ik ben daar echt een liefhebber van, vandaar dat er negen *Prunus*-soorten in deze top tien staan die enkelvoudig bloeien. *Prunus yedoensis* begint roze en verkleurt dan naar wit. Hij bloeit rijk en als een van de eerste bomen. Zo is hij op veel plaatsen de aankondiging van het voorjaar. Deze sierkers draagt een klein, stendig vruchtje. *Prunus yedoensis* is bladverliezend en kan redelijk goed tegen vorst. Hij heeft weliswaar een herfstkleur, maar die is niet spectaculair. De grootste sierwaarde van deze boom is de platte groeiwijze: hij vormt een natuurlijk dak. *Prunus yedoensis* is als hoogstam en in meerstammige vorm te krijgen. Als meerstammige heeft hij natuurlijk de meest karakteristieke vorm.'

Prunus serrulata 'Royal Burgundy'

2. *Prunus serrulata* 'Royal Burgundy'

Mouwen: 'Een klassieke roodbladige Japanse sierkers, een echte eyecatcher! Hij is in Oregon in de VS gevonden en in 1990 in de handel gebracht. *Prunus serrulata* 'Royal Burgundy' is niet alleen roodbladig (eigenlijk bijna donkerpaars); hij heeft ook een overdadige roze bloei en een fenomenale vlamvend roodoranje herfstkleur. Van nature heeft deze *Prunus* een opgaande groeiwijze en is hij vaasvormig. Bloeien doet hij eind april, begin mei, met halfge vulde, licht geurende, dichte bloemtrossen. De kleur van de bloemen is donkerder dan van de bloemen van de cv 'Kanzan'. 'Royal Burgundy' is steriel en heeft daardoor geen vruchten. Voor bijen is deze cv dus geen toevoeging.

Hij heeft veel weg van de oude soort *Prunus serrulata* 'Kanzan', die veel mensen kennen. *Prunus serrulata* 'Royal Burgundy' blijft echter iets kleiner; hij wordt 4-6 m hoog. Het liefste staat hij op een zonnige standplaats met een voedzame, goed doorlatende, vochtige en licht kalkrijke bodem. Hij is dus geschikt voor tuinen, lanen en straten en, mede doordat hij niet zo groot wordt, ook voor de openbare ruimte, want tegenwoordig zijn de groeiplaatsen beter ingericht en de boomspiegels een stuk groter dan vroeger.'

Prunus incisa 'The Bride'

3. *Prunus incisa* 'The Bride'

Mouwen: 'Dit is een echte topper, door zijn oplichtende, volle, vroege bloei (in maart-april), met roze bloemknopjes en een enkelvoudige witte bloei. De naam verwijst er al naar: het is net een bruidsboeket. De herkomst van 'The Bride' leidt terug naar *Prunus incisa*, ook wel Fujikers genoemd, omdat *incisa* inheems is in de bergen van Japan. De directe herkomst van 'The Bride' is een zaailing uit 1989 van *Prunus* 'Pandora' in Arboretum Kalmthout in België, gevonden door Harry van Trier. *Prunus* 'Pandora' is op zijn beurt een hybride van *Prunus subhirtella* 'Rosea' en *Prunus yedoensis*. 'The Bride' is een goed, kleiner blijvend alternatief voor *Prunus yedoensis*. 'The Bride' is een kleine boom met een halfopen, vaasvormige kroon. Hij wordt gemiddeld 5 m hoog. Over die lengte doet hij een poos, want het is een langzame groeier. Vaak wordt hij als meerstammige boom aangeplant. Hij staat niet graag in verharding.

Opvallend zijn de roze meeldraden in de bloemen. Het is een drachtboom voor bijen en een waardboom voor vlinders. De vruchten worden gegeten door vogels. De bloeilengte is natuurlijk regen-, wind- en vorstafhankelijk. Na de bloei verschijnen er donkerrode, ovaalvormige vruchtjes. In de herfst heeft het blad verschillende kleurschakeringen van oranje en rood tot purper, totdat het blad afvalt. De kleur van de twijgen is grijs, de bast is grijsbruin en het blad is dubbel gezaagd en vrij smal. 'The Bride' is goed winterhard. Hij verdraagt wat luchtverontreiniging, dus is goed toepasbaar in de openbare ruimte langs wegen.'

Prunus serrulata 'Taihaku'

4. *Prunus serrulata* 'Taihaku'

Mouwen: 'Ook dit is een prachtige boom, met enkelvoudige bloei eind april, een lichtroze bloemknop die verkleurt naar mooi helwit. De bloemen kunnen wel 6 cm groot worden, vandaar de naam 'Taihaku', Japans voor 'grote witte'. 'Taihaku' werd in Japan als verloren beschouwd en was in 1930 alleen nog bekend van een antieke schildering. De Engelse kapitein en botanicus Collingwood 'Cherry' Ingram kreeg de oude tekening onder ogen en herkende daarin de uitzonderlijk grote bloesem van een oude, versleten boom in Sussex, Engeland. Dit bleek een in 1899 geïntroduceerd exemplaar van de cv te zijn. Door stekjes te nemen van deze boom werd 'Taihaku' gered en geïntroduceerd in Japan en in de rest van de wereld.

'Taihaku' heeft een waaivormige tot ronde kroon, maar is wel meer opgaand in zijn groeivorm dan de bredere *yedoensis*. De boom is een forse groeier, die 8 tot 10 m hoog en breed wordt. Het jonge blad is roodbruin; daarna verkleurt het naar donkergroen. De herfstkleur van het blad is oranjegeel. De boombast valt op door de voor sierkersen kenmerkende lenticellen. Hij is goed winterhard. Deze cv wordt vaak als hoogstam en als meerstammige toegepast in tuinen en parken. Door de brede, lage kroonvorm is de soort niet geschikt als straatboom.'

Prunus 'Accolade'

5. *Prunus 'Accolade'*

Mouwen: 'Accolade' is een vroegbloeiende lentebode, begin april, met roze, halfgevulde bloemen. Hij bloeit maar liefst drie weken lang! Het is een kruisingsproduct uit 1952 van de Engelse Knap Hill Nurseries. Waarschijnlijk is deze boom een hybride van *Prunus sargentii* en *Prunus subhirtella*, waarbij *subhirtella* bijdraagt aan de vroege bloei. 'Accolade' heeft een halfopen, vaasvormige, brede kroon. Hij wordt 6 tot 8 m hoog en 4 tot 6 m breed. Na de bloei verkleurt het blad naar brons en in de zomer naar heldergroen. De herfstkleur is geeloranje. De bast is lichtbruin met lenticellen. Waar andere sierkersen weleens ziek kunnen worden, is 'Accolade' een enorm sterke, gezonde boom. Hij houdt niet van zeewind, maar is heel geschikt als park- en tuinboom. Als hoogstam is 'Accolade' zelfs geschikt als straatboom, in een ruime groeiplaats met grote boomspegel!

Prunus avium 'Plena'

6. *Prunus avium 'Plena'*

Mouwen: 'Dit is een laan- en straatboomkanjer, een cv van *Prunus avium* (wilde zoete kers). Hij is rond 1700 ontdekt in Frankrijk. De bundels witte bloemen in april-mei ogen als wolken. Het is een goede groeier, die 8 tot 12 m hoog wordt. Deze steriele boom draagt geen vruchten en speelt daardoor ecologisch een minder grote rol. Maar door zijn rijke bloei, mooie uniforme groei en verdraagzaamheid ten aanzien van luchtverontreiniging en nagenoeg alle grondsoorten wordt 'Plena' niet alleen landschappelijk toegepast, maar ook in het stedelijk gebied als laan- en straatboom en op industrieterreinen. Hij is bij velen bekend als hoogstamboom, maar omdat 'Plena' zo goed groeit, is hij bij onze boomkwekerij ook als meerstammige te verkrijgen. Hij doet denken aan de wilde *avium*, maar is

veel regelmatigert vertakt en rijker bloeiend door zijn gevulde bloemen. Ook als meerstammige is 'Plena' prachtig uniform! Het wortelstelsel van 'Plena' is diepgaand en sterk vertakt en bevat ook een penwortel. De kroon van 'Plena' is dicht en breed bolvormig (tot 8-10 m). De jonge bast is glad en glanzend bruinrood; later wordt deze ruwer en vertoont de schors lenticellen. Het blad met onregelmatig gezaagde rand is eirond en donkergroen, in de herfst oranjegeel. 'Plena' is goed winterhard en kan goed uit de voeten in zowel halfschaduw als zon. Alhoewel 'Plena' geschikt is voor veel verschillende bodems, heeft hij een voorkeur voor vochtige grond, zoals bijna alle sierkersen.'

Prunus sargentii 'Charles Sargent'

7. *Prunus sargentii 'Charles Sargent'*

Mouwen: 'In april valt deze cv meteen op door zijn prachtige bloei op het kale hout. De talrijke enkelvoudige, hardroze bloemen hangen met twee tot vier bijeen. Bijen zijn er dol op. De bloei-periode duurt net als bij *Prunus 'Accolade'* drie weken! 'Charles Sargent' draagt zelden vruchten. Deze cv werd ontdekt door – de naam zegt het al – Charles Sargent, de directeur van het Arnold Arboretum in Boston in de Verenigde Staten. Hij wordt ook wel Sargent-kers genoemd. Sargent verzamelde zaad van *Prunus sargentii* in Japan en bracht dat naar het arboretum. Uit de vele zaailing-varianties selecteerde hij het exemplaar dat zijn ideaalbeeld van de Sargent-kers belichaamde: een boom waarvan de onderste takken bijna horizontaal staan, waardoor op latere leeftijd een ronde kroon ontstaat. 'Charles Sargent' wordt circa 8 tot 10 m hoog en heeft op jonge leeftijd een breed

vaasvormige kroon. Door vegetatieve vermeerdering blijft het beeld van deze cv uniform. Na de bloei is het grote, ovale blad bronskleurig, verkleurend naar groen in de zomer. De herfsttinten van het blad zijn oranjerood tot vuurrood. De bast is licht gegroefd en kastanjebruin van kleur. Dit is een van de weinige sierkersen die verharding verdraagt, strooizout enigszins en droogte behoorlijk goed. Hierdoor is hij uitermate geschikt als hoogstam in lanen, brede straten en op pleinen en parkeerplaatsen. Maar ook als meerstammige is 'Charles Sargent' perfect in tuinen en parken! Hij staat het liefste beschut of in de zon op voedzame, vochtige en enigszins zure, doorlatende grond. Alhoewel hij erg gezond is, is 'Charles Sargent' gevoelig voor bodemverdichting. Een goede ondergrondse groeiplaats is aan te raden, vooral in verharding.

'We vermelden enkele belangrijke ziekten, maar in onze kwekerij heb ik zelden een ziekte bij *Prunus* waargenomen'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Prunus serrula

8. *Prunus serrula*

Mouwen: 'Deze boom wordt ook wel Tibetaanse sierkers genoemd. Het is een soort met eenvoudige, roomwitte bloemen in bundels van twee tot vier in april, die volop bijen aantrekken. Hij draagt heel kleine vruchtjes. Qua bloei is de sierwaarde niet te vergelijken met de andere sierkersen uit deze top tien, maar hij staat wel bekend als 'berkenbastkers' vanwege de overweldigend prachtige bast: glanzend en mahoniegekleurd, papierachtig afbladderend. De twijgkleur is eveneens roodbruin. Vanwege deze prachtige bastkleur is *Prunus serrula* uitstekend als meerstammige toe te passen. Hij heeft een halfopen, vaasvormige kroon. Deze boom kan 6 m hoog worden, zeker als bovenveredelde hoogstam-variant. In het land van herkomst kan hij 8 m hoog worden en net zo breed. In ons land is deze boom als onderveredelde hoogstam of als meerstammige boom geschikt voor kleinere tuinen.

Hij krijgt graag voldoende zonlicht en groeit goed op zowel zand als klei, maar houdt niet van een al te vochtige bodem. Ook houdt *Prunus serrula* niet van verharding.'

Prunus subhirtella 'Autumnalis Rosea'

9. *Prunus subhirtella 'Autumnalis Rosea'*

Mouwen: 'Dit is een winterbloeiende, kleine sierkers, die circa 6 m hoog wordt. De bloei herhaalt zich van november tot april als het niet vriest. Ik zie deze cv soms al in oktober opnieuw bloeien! 'Rosea' toont opvallende, donkerroze knoppen die verbloeien naar roze-witte, kleine, halfgevulde bloemen. De bijen komen hier volop op af. Hij heeft heel kleine vruchtjes, die mij eerlijk gezegd nooit zo zijn opgevallen. De takken zijn donkerbruin. Er is een gele tot oranje herfstverkleuring. Het is een drachtplant voor bijen en een waardplant voor vlinders. De kroon is breed en vaasvormig. Hij wordt bij voorkeur als meerstammige gebruikt als parkboom, maar indien hoog geënt is hij ook toepasbaar als laan- en straatboom. Hij kan in de zon en halfschaduw en heeft een voorkeur voor een beschutte standplaats.'

Prunus ceracifera 'Nigra'

10. *Prunus ceracifera 'Nigra'*

Mouwen: 'Dit is een heel bekende kleine cv, die als meerstammige boom 6 à 10 m hoog kan worden, met paarsrood tot bruinrood blad, dat zijn kleur behoudt totdat de boom in het najaar zijn blad verliest. 'Nigra' bloeit vroeg (eind maart-april) en enorm rijk, met roze tot roze-witte, kleine, geurende enkelvoudige bloemen. Hij draagt zelden vruchten, maar als ze er zijn, zijn ze wijnrood, rond en eetbaar, iets groter dan een kers. De smaak ervan is zuur te noemen.

De kroon wordt vaak niet breder dan 4 m en is daardoor erg geschikt voor kleinere tuinen. Soms wordt hij breder, tot 7 m. De rood uitlopende bladeren zijn ellipsvormig en verkleuren tijdens de zomer en herfst naar dieppaars. Het is echter niet dezelfde opvallende paarse herfstkleur als die van 'Royal Burgundy'. Hij wordt in Nederland ook wel roodbladige kerspruim genoemd.

We hebben 'Nigra' als meerstammige op de kwekerij, maar hij laat zich ook goed kweken als vormboom. 'Nigra' kan in halfschaduw en in de zon. Hij kan goed tegen droogte. De boom wortelt vrij grof en ondiep, dus jonge bomen kunnen het beste worden ondersteund met een boompaal. Aandachtspunt bij 'Nigra' is het vele reactiehout dat deze boom kan geven na snoeien. Ook houdt 'Nigra' vooral van open grond en minder van verharding.'

Kweek op onderstam

Meerstammige *Prunus* wordt door Boomkwekerij Ebben veelal op eigen wortel gekweekt. Voor een snellere groei met verfijnd wortelgestel en betere verankering wordt *Prunus* vaak veredeld op een 'Colt'-onderstam, een hybride van *Prunus avium* en *P. pseudocerasus*. Ook wordt er wel veredeld op een onderstam van *Prunus avium*. Deze is inheems en is dus het beste aangepast aan de Nederlandse omstandigheden, bijvoorbeeld zandgrond, maar ook rivierklei. Niet alleen groeit hij goed, ook vormt *Prunus avium* een mooie, gladde stam in zijn jeugdfase, die te zien is als de boom wordt gebruikt als onderstam om een bovenveredelde hoogstam te kweken. *Prunus yedoensis* en *subhirtella*- en *incisa*-cv's worden veredeld op *Prunus avium* (Limburgse boskriek) en *Prunus avium* MF12/1 veredeld (waaronder *Prunus autumnalis subhirtella 'Roseum'* en *Prunus incisa 'The Bride'* uit deze top tien). *Prunus sargentii* 'Charles Sargent' kan worden veredeld op *Prunus avium* (Limburgse boskriek), *Prunus avium* MF12/1 en *Prunus 'Colt'*.

Mouwen: 'Tegenwoordig zijn er weleens negatieve sentimenten rond veredelen. Maar veredelen heeft ook grote voordelen: het maakt de boom sterker en gezonder. Ook leidt veredelen tot een uniformer product. De boom kan door veredeling in meer bodems en dus breder worden toegepast.'